

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku H. E. Ł.
przy uczestnictwie W. M. , M. W. i K. S.
o dział spadku po W. (W.) M., I. M., W. M. i M. M.
ze zniesieniem współwłasności, przy czym w odniesieniu do nieruchomości
oznaczonej nr ewidencyjnym (...), położonej w O. dział spadku
i zniesienie współwłasności ma charakter częściowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania W. M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz
zasądza od W. M. na rzecz H. E. Ł. kwotę 2.700 (dwa tysiące
siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub

oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik uczestnika W. M. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 17 kwietnia 2018 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego istotne zagadnienie prawne dotyczyło kwestii, czy rozporządzenie przez spadkobiercę udziałem w przedmiocie należącym do spadku przed działem spadku, bez zachowania formy szczególnej przewidzianej dla oświadczenia darczyńcy, powoduje, na podstawie art. 1036 k.c. w zw. z art. 890 § 1 k.c., nieważność takiej czynności prawnej?”

Zagadnienia wynikające z twierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu, powstałe na tle faktycznym, nie są zagadnieniami prawnymi w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013, nie publ.). Jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11).

Odnosząc powyższe uwagi do pytania przedstawionego w skardze kasacyjnej, należało dostrzec, że nie ma ono cech istotnego zagadnienia prawnego kwalifikującego się do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Problem, którego dotyczy pytanie był przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, został także dostrzeżony w doktrynie. W tym zakresie za zasadne należy uznać stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 września 1974 r., III CZP 58/74 (OSNC 1975, nr 6, poz. 90), że w dziale spadku na podstawie art. 1035 i nast. k.c. stan spadku ustala się według otwarcia spadku, natomiast jego wartość według cen z chwili dokonania działu spadku. Przedstawione stanowisko Sądu Najwyższego było podstawą rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji, należy zatem uznać, że Sąd ten prawidłowo zastosował normę zawartą tym przepisie. Ponadto kwestia podniesiona w skardze kasacyjnej jako zagadnienie prawne nie występuje w tej sprawie. Środki finansowe będące przedmiotem darowizny zostały bowiem wydatkowane za życia spadkodawczyni M. M., a te które pozostały po jej śmierci zostały przeznaczone na pokrycie kosztów jej pochówku i budowy pomnika na jej grobie. Środków tych w żaden sposób nie można zakwalifikować jako darowizny uczynionej przez spadkodawczynię na rzecz jednego ze spadkobiorców, o której mowa w art. 1036 k.c. Nie można także nie zauważyć, że kwestia podniesiona w skardze kasacyjnej jako istotne zagadnienie prawne stanowi w istocie próbę zakwestionowania ustaleń faktycznych sądów pierwszej i drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Odnosząc się do drugiej z powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu należy zauważyć, że wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Tych wymagań autor skargi kasacyjnej nie spełnił. Przedstawione w skardze rozważania nie pozwalały na przyjęcie, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz, że w wyniku takiego naruszenia prawa w sądzie drugiej instancji doszło do wydania orzeczenia oczywiście wadliwego. Zawarty w skardze kasacyjnej wywód nie dał podstaw do przyjęcia, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty i widoczny na pierwszy rzut oka naruszył przepisy zarówno prawa materialnego (tj. art. 212 § 2 w zw. z art. 5 k.c., art. 1038 § 1, 1039 § 1 w zw. z art. 1042 § 1 k.c., art. 65 § 1 w zw. z art. 1036 k.c.) oraz przepisy prawa procesowego, tj. art. 245 w zw. z art. 253 k.p.c. poprzez bezzasadne – w ocenie Skarżącego – zakwestionowanie przez Sąd drugiej instancji dokumentu pełnomocnictwa udzielonego uczestnikowi przez M. W., w którym zrzeka się ona na rzecz uczestnika swojej części udziału w spadku. Skarżący zarzucił także naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 w zw. z art. 684 k.p.c. poprzez brak w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji motywów w zakresie stanowiska, że nieruchomość, co do której uczestnik wyraził wolę objęcia w niej udziału mogła stanowić element gospodarstwa rolnego spadkodawczyni. W ocenie Sądu Najwyższego, zarzuty sformułowane w skardze, podobnie jak w kwestii przedstawionej jako zagadnienie prawne, w istocie zmierzają do zakwestionowania ustaleń faktycznych oraz oceny dowodów dokonanych zarówno przez Sąd pierwszej, jak i drugiej instancji, co – jak już wyjaśniono – w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne.

Wywód pełnomocnika skarżącego, zawarty w piśmie procesowym z dnia 5 sierpnia 2019 r., zmierzający do wykazania, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane w warunkach nieważności, został przedstawiony z odwołaniem się do orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 29.X.1997 r., II UKN 313/97 (OSNP nr 15 z 1998 r., poz. 466). Trafny jest pogląd wyrażony w tym orzeczeniu, że podanie w sentencji wyroku nazwiska sędziego, który w rozpoznawaniu sprawy nie uczestniczył, nie może być uznane za oczywistą omyłkę lub niedokładność, uzasadniające sprostowanie wyroku (art. 350 k.p.c.). Stanowiska tego nie można jednak odnieść do sytuacji procesowej, która wystąpiła w postępowaniu po wydaniu

zaskarżonego postanowienia, a mianowicie omyłkowym podpisaniu uzasadnienia zaskarżonego postanowienia przez sędzię, która nie była członkiem składu orzekającego. W związku z tym Sąd Okręgowy nie dokonał – bo nie było do tego podstaw – sprostowania w zakresie wskazanej rozbieżności, lecz przyczyny jej powstania wyjaśnił, czyniąc – stosownie do art. 330 k.p.c. – odpowiednią wzmiankę o braku podpisu pod uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia sędzi (członkini składu orzekającego) oraz wskazując przyczyny omyłkowego złożenia podpisu przez sędzię, nie będącą członkiem składu orzekającego (k. 900 i 890 – 891 akt).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.) i orzec o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 3 w zw. z art. 13 § 2, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).